

BÜYÜK DÜŞÜNÜR BAR EBROYO'NUN “ETHİKON” ADLI ESERİ

Abulfarac (1226-1286) adıyla da tanınan ünlü bilgin Bar Ebroyo'nun, “Ethikon” adlı Süryanice eseri, ruhsal bir gıda içerdiğinden bütün Süryani kütüphanelerinde saygın bir yer edindi. Dünya kütüphanelerindeki – elyazması – başlıca değerli nüshaları şunlardır:

1. Babil Keldani Patrikliğinin kütüphanesindeki 99 nolu nüsha, vefatından altı yıl sonra, 1292'de yazıldı.
2. Oxford Kütüphanesindeki 490 nolu nüsha, 1323'de rahip Saliba Hayrun tarafından yazıldı.
3. Oxford Kütüphanesindeki 681 nolu 2. nüsha, 1332'de rahip Yeşu tarafından yazıldı.
4. Britanya Müzesindeki 7194 nolu nüsha, 1335'de Deyrulzafaran Manastırının üstündeki kayalıkta bulunan Meryem Ana Manastırında yazıldı.
5. Paris Kütüphanesindeki 245 nolu nüsha, 1353'de Kudüs'de yazıldı.
6. Paris Kütüphanesindeki 246 nolu 2. nüsha, 1409'da yazıldı. Mısır'daki Süryani Manastırına aittir.
7. Britanya Müzesindeki 4407 nolu 2. nüsha, Musul dolaylarındaki Bağdeda (Karkuş) beldesinde yazıldı.
8. Şam Süryani Patrikliğindeki nüsha, 1576'da rahip Arbolu Behnam tarafından yazıldı.
9. Britanya Müzesindeki 18295 nolu 3. nüsha, “Seblotho” “Merdivenler” manastırında yazıldı.

245 nolu 1. ve 246 nolu 2. Paris nüshası ve 7194 – 18295 – 4407 nolu üç ayrı Britanya nüshasına dayanarak Abuna Beycan (1921'de vefat etti) 1898'de bu değerli eseri –Doğu Süryanice harfleriyle – bastı. Bağdat metropoliti rahmetli Mor Grigorius Favlus Behnam da, Beycan'ın bu basılı nüshasına dayanarak, bu eseri Arapçaya çevirdi.

Yazar, bu kitabı, her biri birçok bölümden oluşan dört büyük makaleye ayırıyor. Önsözünde de değindiği üzere, kuramsal (teorik) ve kılışsal (pratik) yönden bilgiyi ve özellikle olgun insanının oluşmasında etiksel değerlerin özgünlüğünü

incelemektedir. Bu incelemesini, Kutsal Kitap alıntlarıyla (ayetlerle) ve ilk çağlardaki karanlığı – meşale gibi – aydınlatan, Hıristiyanlığın erdemli, seçkin kişiliklerin özdeyişleriyle pekiştirmektedir.

Birinci makaleyi, **“Beden Eğitimi Hareketlerinin Düzenlenmesi”**ne ayırırken, olgun Tanrı insanının ruhsal yaşamını oluşturan temel ilkeleri, aktöreyi ve davranışları da incelemektedir. Bütün bunları dokuz ayrı konu başlığı altında ele almaktadır. Bunların başında **“dua ve aklın dikkatle duaya yönelmesi”** ve **“dua eden insanın olgun duacıların derecesine nasıl ulaşabilecek”** konularını işlemektedir. Daha sonra, ruhsal ilahiler, oruç, çilecilik, yalnızlık, yabancılık, sessizlik (sükut) vs... mistizmin (zahitlik) gerekleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu makaleyi **“Kudüs’e gitme, Kudüs’te tapınma”** konu başlığıyla noktalamaktadır.

İkinci makaleyi, **“Bedenin Beslenmesinde Görgü Kuralları”**na ayırırken, **“Yeme-İçme”**, **“Evlilik”**, **“Beden Temizliği”**, **“İnsan Yetiştirme”**, **“El İşleri”** ve **“Sadaka”** gibi konuları ayrı birer konu başlığı altında işlemektedir.

Üçüncü makaleyi, **“İnsanın Çirkin Tutkularından Arınması”**na ayırırken, **“Ruh”**, **“Ruh Eğitimi ve Huyların Düzeltilmesi”**, **“Açgözlülük ve Tedavisi”**, **“Kösnüllüğün Tedavisi”**, **“Dil Sürçmeleri”**, **“Öfke, Kin ve Kıskançlık”**, **“Dünyasal Tutkular”**, **“Para Sevgisi”**, **“Hoş Yücelik Sevgisi”**, **“İkiyüzlülük”**, **“Gurur”** ve **“Kibir”** konularını ayrı birer konu başlığı altında incelemektedir.

Dördüncü makaleyi de, **“Kişinin Erdemli Aktöreyle Donanması”**na ayırırken, **“Bilgi”**, **“Paylaşım”**, **“İman”**, **“Tövbe”**, **“Sabır”**, **“Teşekkür”**, **“Umut”**, **“Tanrı Korkusu”**, **“Takva”**, **“Yoksulluk”**, **“Yoksunluk”**, **“Güven”**, **“Kardeş Sevgisi”**, **“Tanrı’nın Hatırlanışı”**, **“Düşünce Temizliği”**, **“Tanrı Aşkı”** ve **“Ölümün Hatırlanışı”** gibi konuları ayrı birer konu başlığı altında incelemektedir.

Bu dört makaleden oluşan bu büyük eserin her ana başlığı, güzel biz sözdizimi, engin ve akıcı bir yorumla, birçok bölüme ayrılıyor. Derin düşünce sistemi ile yazar, konuları çok ince bir tarzda inceleyerek, okuyucuya anlatmakta ve açıklamaktadır. Bu dördüncü makale, filozofumuzun bilginin doruk noktasına kadar ulaştığını belirgin bir şekilde okuyucuya sezdirmektedir. Bu eserinde, bütün güzellikleriyle gerçek mistizm yolunu çok ayrıntılı bir şekilde incelediğinden, abartmasız olarak bu konu, eserin en can alıcı doruk noktasını oluşturmaktadır.

Dolayısıyla, “**Ethikon**” adlı bu eserde, aktörenin en yüce erdemlerini, ruhsallığın en temiz, en pakını ve en yalınını görmek olasıdır. Uygarlık alanında birçok gelişme gösteren çağımızın insanları için, güzel temalar, değerli dersler içermektedir. Özellikle Bar Ebroyo’nun soydaşları olan biz Süryaniler ruhsal aktörenin, insani erdemlerin, etik temel değerlerin ve görgü kurallarının günlük yaşama aktarılmasında, bu eser zengin içerikler sunmaktadır. Çünkü eser, belli bir çağa ve zamana dönük yazılmış bir eser değil. Her zamana ve herkese uyan yönüyle, okunmaya değer bir eserdir.

Merhum Metropolit Pavlus Behnam, bu önemin ve değer bilinci içinde, eseri Süryaniceden Arapçaya çevirdi. Arapça çevirisi 1967’de Kamışli Shabab Matbaasında basılarak, Arap kütüphanelerindeki eşsiz yerini aldı. Denizden bir damla da olsa, eserin 12 bölümünü Türkçeye çevirmemdeki gaye, Süryanice bilmeyenlere bu yazarın, bu ruhaninin düşüncelerinden kesitler sunabilmektir.

Bar Ebroyo (Abulfarac), Süryani kültürünün gümüş çağının bir dâhisidir. Bu on üçüncü yüzyıl azizi, çağının diğer entelektüellerinden en çok parlayan, göz kamaştıran bir yıldız sayılır.

Hıristiyan Avrupa dünyası karanlık çağlarda iken ve haçlı seferleri aracılığıyla Ortadoğu’da yaptığı uygulamalarıyla, kendi entelektüel Rönesans’ı olabilecek kaynağı da merhametsizce yok ediyordu.

Süryani kültürü, yüzyıllar önce Aristo ile tanışmıştı. Thomas Aquinas Neo-Aristocu teolojiyi icat ederken, O'nun Hıristiyan çağdaşları Turabdin yöresinde, Avrupa'da bilinenden çok daha fazla Yunan felsefesini genişletmişlerdi.

Mardinli Rahip Muşe, 16 yüzyılın başlarında, el yazma kitaplarını -baskı için- Avrupa'ya götürdükten sonra, Avrupalı Hıristiyanlar, Turabdin azizlerinin geliştirip korudukları zengin yazınsal (edebi) geleneği anlamaya başladılar.

Yine de o zaman, Kutsal Kitap dışında, bu yazınsal çalışmanın çok az bir kısmı Avrupa'da basıldı. Bar Ebroyo'nun vefatı üzerine 700 yılı aşkın bir süre geçmiş olmasına rağmen, Süryani edebiyatının bu dehasından Avrupa dillerine (ve başka dillere) hala çok az bir bölüm çevrildiğini bildirmek isterim.

Bar Ebroyo'nun hayatının sonuna doğru yazdığı Hıristiyan etiği ve moral değerlerini işlediği "**Etikon**" adlı Süryanice eseri belki de en büyük başarılarından birisidir. Bu entelektüel ve moral başarıya vefatından yedi yıl önce (15 Temmuz 1279'da) imza atmıştır.

Bu iki bölümü Süryanice'den Türkçe'ye çevirmekle Bar Ebroyo gibi, büyük bir dehanın edebi saygınlığına gölge düşürmek istemiyorum. Akıcılığın ve üretkenliğin doruk noktasında dalgalanan Süryanicesine karşılık, Türkçe'deki eksiklikler bana aittir. Bunun böyle olduğunu belirtmek istiyorum.

Yusuf Beğtaş

**İNSAN SEVİĞİSİNİ,
"KİŞİNİN ERDEMLİ BİR AKTÖREYLE DONANMASI"
ADLI ANA BAŞLIĞI AL TINDA İNCELEYEN AYNI ESERİN
DÖRDÜNCÜMAKALESİNİN ONİKİNCİ BÖLÜMÜNDEN BİR SEÇKİ**

Sevgi Türleri ve Nedenleri

Her sevgi, doğal, yasal, zorunlu, rastlantısal ve iradesel olmak üzere beş türdür. **Doğal sevgi**, anne-baba, çocuk, kardeş ve akrabalara duyulan sevgidir. **Yasal sevgi**, karı-koca arasındaki sevgidir. **Zorunlu sevgi**, efendi-köle arasındaki sevgidir. **Rastlantısal sevgi**, komşu, yolcu ve meslektaşlar arasındaki sevgidir. **İradesel sevgi** ise; arkadaş, dostlar vs arasındaki sevgidir.

Burada beşinci türü üzerinde duralım: Başkası tarafından sevilen kişi, üç nedenden dolayı sevilir. Ya kişiliği için, ya da, maddi veyahut manevi bir yarara hizmet ettiği için sevilir. Bu da, üç türlü olur:

Birincisi, başka hiç bir nedeni olmaksızın, kişinin kişiliği için, kişiliğinden ötürü sevilmesidir. Bu sevgi türü, dostluğun verdiği hoşnutluktan doğar. Doğrusu, bu hoşnutluğun nedeni, dışsal veyahut içsel bir güzelliğe değil de, birbirine benzer, ortak yönler paylaşan insanlardaki gizli ve saklı bir yakınlığa dönüktür. Bunun için, bedeninin dışsal güzelliği ve ruhunun içsel güzelliği -sağlam akıl, paklığın, yumuşaklığın iyi meziyetleri ve erdemleri- olmaksızın, çokları ölüme kadar sevgi ile kenetlendiklerini görüyoruz.

Söylentiye göre, deli birisi, delilik yapan kara ödü (safra) iyileştiren bir kökü (haftimon) tıbbın babası Galyanos'a övünce, ondan içerek şöyle demiş: Bende, onunkinden benzer davranışlar görmeseydi, beğenini kazanmazdım. Bu bağlamda bir şair şöyle diyor:

Kişi, bir başka kişiyi suçsuz yere hor görüyor.

Bir başkası, öbürüne özlem duyarken, o cevaplamıyor.

Bunun nedeni çokları tarafından eleştiriliyorsa da,

Kanımca bu, gizli bir eğilimdir.

İkincisi, kişinin maddi yarar için sevilmesidir. Gözetilen bu yarar, keyif ve eğlence için değil de, kişinin ruhsal işlerde güçlenmesini amaç güdüyorsa, bu sevgi gerçektir. Değilse, ihtiraslı ve yalancıdır.

Üçüncüsü ise, kişinin manevi yarar için sevilmesidir. Öğrencisi tarafından sevilen öğretmen gibi... Çünkü geleceğini kurtaran teorik ve pratik bilgilerin öğrenmesinde öğrencisine rehberlik ediyor.

Seven Kişide Olması Gereken Nitelikler

Kardeş sevgisini zorunlu kılan özellikler beştir. Tümünü birden taşımayan kardeş, sevgiye laik değildir.

Birinci nitelik, cahil olmamalı, akıllı ve düzenli olmalı. Çünkü bilgeler, **"akıllı düşmanın, cahil dosttan daha iyi"** olduğunu ileri sürerler.

İkinci nitelik, iffetli olmalı, obur olmamalı. Çünkü elçinin dediği gibi, **"kötü arkadaşlıklar iyi huyu bozar."**

Üçüncü nitelik, -kilisece- benimsenmeyen -doktrinsel- görüşler taşımamalı, bu bağlamda yenilikler üretmemeli. Aziz elçinin dediği gibi, onu bir-iki defa öğütledikten sonra, bu tür insandan sakın. Bil ki, böyle bir insan, aldatıcı ve günahkârdır. Kendi kendini mahkûm etmiştir.

Dördüncü nitelik, geçici serveti toplamada açgözlü (tamahkâr) olmamalı. Çünkü zenginlerin dostu, onlar gibi zengin olmak ister. Buradan cennet kapısı, zenginlere olduğu gibi, ona da, iğne deliği gibi oluverir. Çünkü -insani- doğalar birbirlerine benzer suyla mayalanmışlar. Nitelikleri, biri diğerinden gizlice çalar.

Beşinci nitelik de, konuşması hoş ve güzel olmalı. Kaba ve sert konuşmamalı...

Maddi Yönden Dostların Birbirlerine Karşı Yükümlülükleri

Dostlar, şahsi kazançlarında dostlarını da ortak etmeleri gerekir. Bu ortaklığın alt, orta, üst ve en üst olmak üzere dört derecesi var.

Alt, kişinin dostunu ailesinden biri gibi sayması ve kendisinden artan her şeyden ona vermesidir.

Orta, Abuna Susayıs'ın yaptığı gibi, kişinin dostunu kendisi gibi saymasıdır. Abuna Susayıs deve tersi (pisliği)'nde gördüğü arpa tanelerinin birini yerken, öbürünü saklar. Kardeşi gelince kendisine şöyle der: "Sevgi bu mudur? Beni çağırmadan yalnız başına yemişsin?"

Abuna Susayıs cevaben ona, "kardeşim sana haksızlık yapmadım, payını işte elimde sakladım," der. İlk dönemlerde sahip oldukları her şeyi, ortak kullandığından, Aziz elçiler de, sevginin bu ortanca derecesindeydiler.

Üst, -rahibin yaptığı gibi- şahsi çıkarından çok, kişinin, dostunun, kardeşinin yararını istemesidir. Rahiplerden biri, "ben ne yapayım? Mevsim yaklaştı, zembillerime takacak kabzalarım yok" -şeklinde kendi kendine söyleniyordu-. Bunu duyan bir rahip, derhal zembillerinin kabzalarını çözerek, 0 rahibe verdi. Kendi işini bırakarak, arkadaşını tamamladı.

En üst ise, canı pahasına da olsa, kişinin, dostunun yararı uğruna, zorluklara katlanabilmesidir. Bunu gerçekleştiren Mesih şöyle diyor: **"Hiç kimsede, insanın, dostları uğruna canını vermesinden daha büyük bir sevgi yoktur."**

Yardımlaşmada Dostun Yükümlülükleri

Kişi, yalnız maddi yönden dostuna yardım etmekle yükümlü değil. İhtiyaç duyduğu her şeyde ve zorunlu hallerde ona yardım etmeli. Bunun tamamlanış şekli de, alt, orta ve üst olmak üzere üç derecede olur.

Alt, ısrarlı bir istekten sonra, kişinin dostunun gereksinimini karşılamasıdır. Mesih'in dediği gibi, **"Dostluk gereği kalkıp ona istediğini vermese bile, adamın yüzsüzlüğünden ve ısrarından ötürü kalkar, ihtiyacı neyse verir"**.

Orta, yoğun ve ısrarlı olmayan bir istekten sonra, kişinin dostunun ihtiyacını karşılamasıdır.

Konuşmamazlıkta Dostun Yükümlülükleri

Dost, dostunun kusur ve eksikliklerini konuşmadığında, bu konuşmamazlık, sevgiyi yapılandırır. Onları bilmiyormuş gibi davranmalı, konuştuğunda onu cevaplamamalı, yalan söylemesine neden olmaması için yolda karşılaştığında, nereye ve neden gideceğini sormamalı, sırlarını ifşa etmeden gizlemeli, arkadaşlarını hor görmemeli, akrabalarını yermemeli, sevmeyenlerinden sövgü iletmemeli. Çünkü söylendiği üzere, -sövgünü- "duyuran kişi, sana söven kişidir." Övenlerin takdirlerini kendisine duyurmalı. Çünkü övgü ve takdirin gizlenmesi, kıskançlıktan doğar. Dostun eksikliklerini araştırıp yoklamamalı. Çünkü bu tipteki birisini bilgeler, **"yara arayan sinek"** diye nitelerler. Ancak onda bir eksiklik görünce, her yaratığın bir eksikliği var diye düşünmeli.

Konuşmada Dostların Yükümlülükleri

Konuşmadaki yükümlülükler şunlardır: Kişi, dostuna daima hayırlı haberler dilemeli. Hal hatırını sorarak, hasta ise onu ziyaret etmeli. Kederine kederlenmeli, sevincine sevinmeli. İyi meziyetleri ve ahlak hakkında bildiklerini anlatmalı. Davranışlarını, eylemlerini övmeli. O kadar ki, yazacağı mektuplarında aklını, âdetini, sözdizimini, yazısını ve şeklini büyütmeli. Hazır değilken, dostun dostundan iyilikle bahsetmesi, sevmeyenlerine karşı koyması, onu savunması, sevgiyi daha çok büyütür ve yüceltir. Çünkü dostuna yönelik sövgüyü duyup da tepkisiz kalan kişi, bu sessizliğiyle, sevgisini oluşturan yapının başköşesini yıkmış oluyor. Tek kelimeyle, dost gözlerden uzak ise, sanki duvar arkasında kendisi hakkında söylenen her şeyi duyuyormuş gibi davranmak gerekir. Sürçerek yasaya karşı suçlu bir duruma düştüğünü görürse, kendisine zarar vermeden sevgiyle onu durdurmalı, gizlice azarlamalı, sevgisiyle örtmelidir.

Suçları Bağışlamada Dostun Yükümlülükleri

Tanrısal bilgelik bizi eğitirken şöyle diyor: **"İnsanlara suçlarını bağışlarsanız, gökteki babanız da sizleri bağışlayacaktır."** Mısır'ın İskit çölündeki Papaz Isodore hakkında Abuna Fuman şöyle diyor: Kilisede rahiplere seslendiğinde, tekrarladığı tek bir cümle vardı, O da şudur: "Kardeşlerim, yazıldığı üzere, bağışlanmaya yaraşır olmak için, kardeşini bağışla."

Petrus'un İsa Mesih'e, **"Ya Rab, kardeşim bana karşı kaç kez günah işlerse, onu bağışlamalıyım? Yedi kez mi? İsa ona, "yedi kez değil de, yetmiş kere yedi kez"** dedi. Bazı yorumculara göre bu, kardeşin dört yüz doksan ayrı türde sana karşı suç işlerse ve bu suçlardan dolayı yapacağı savunmada, onu bağışla, mazur gör, anlamına geliyor.

Gerçek Sevgide Dostun Yükümlülükleri

Gerçek sevgi, sonsuzluğa dek, değişikliğe uğramayan sevgidir. Ölümünden sonra bile, ölenin kardeşleri, yakınları ve öğrencileri arasında süregelen sevgidir. Dost insan -kariyer yönünden- büyürse de, dostuna büyüklük taslamamalı, böbürlenmemeli. Zengin ve varlıklı olunca, onu küçümsememeli. Kendisine saygı gösterilince, onu hor görmemeli. Bilge birisi şöyle demiş: **"Dostun zengin veyahut başkan derecesinde bir kariyer sahibi olunca, ilk sevgisinin yarısını bile onda görürsen, bunu küçümseme."** Bir başka şair de şöyle diyor: **"Zorluktan –darlıktan –sonra kolaylığı -refahı –gören gerçek dost, kolaylığı -refaha- geçerken, kendisine arkadaş –yardımcı- olanı nasıl unutabilir?"**

Sevgi ile Dostluk Arasındaki Fark

Dostluk olayının, sevgininkinden daha üstün olduğu birbirini tanıyan iki ayrı kişi arasında gelişen normal bir tanışmanın, hemen arkadaşlığa dönüşmesinden anlaşılmaktadır. Arkadaşlık sürdüğünde, sevgiyi doğurur. Sevginin gücüyle, dostluk sağlamlaşır ve pekişir. Asmalı "Ddolyotho" Yuhanna Sobo'nun deyişiyle, küçük çocuğun erişkinliğe ulaştığı gibi, sevgide, dostluğun olgunluğa erişmesini sağlar...

Müminlerin Birbirlerine Karşı Yükümlülükleri

Her mümin, karşılaştığı mümin arkadaşıyla, konuşmadan evvel, öncelikle ona selam vermek zorundadır. Çağırdığında, yanına gitmeli. Ona danıştığında, kendisine yararlı öğütler vermeli. Üç günden fazla, mümin, dostunun gözlerinden uzaklaşmamalı. Yapabildiği kadarıyla, ona iyilik yapmalı. Onay ve iznini almadan, yanına girmemeli. Ona söz vereceği her şeyi yerine getirmeli. Rütbe ve makam itibarıyla onu kendisinden üstün görmeli. Eksikliklerini açığa vurmamalı. Davacısıyla onu uzlaştırmalı. Dileğini kabul edenin nezdinde kendisine arabuluculuk etmeli.

Sıkıntıda onu avundurmalı. Zenginlerden çok, yoksul ve fakirlerden kendisine dost seçmeli. Hastalık sırasında dostunu ziyaret etmeli, hatırını sorarken, kendisine iyi sıhhat dileğinde bulunmalı. Ziyaretini kısa keserek, yanından çabuk çıkmalı. Vefat ederse, mezara kadar ona eşlik etmeli. Belirli ve adet edinilen günlerde, evine gitmeli.

Komşuluğun Yükümlülükleri

Her komşu, komşusuyla selamlaşmak zorundadır. Onunla olan konuşmasını kısa kesmeli. Sıkıntılara ortak olmalı. Kendisi veyahut ailesinden birisi ona karşı herhangi bir suç işlerse, onu bağışlamalı. Onda ve ailesinde göreceği kusurları açığa vurup ifşa etmemeli. Uzaklaşması durumunda, evini gözetmede, korumada savsaklık yapmamalı. Kapı arkalarından -veyahut başka bir şekilde-, onun ve ailesinin konuşmasını dinleyip gözetmemeli.

Bu ve buna benzer diğer yükümlülükler, komşuların -yakınlık- derecesine göre, artar veya azalır. Çünkü mümin ve akraba komşunun yükümlülüğü, mümin olup da, akraba olmayan komşununkinden iki kat fazladır. Bunun yükümlülüğü, mümin olmayan komşununkinden de iki kat fazladır.

Başkaları Tarafından Sevilmek isteyenlerin Süsleri

İnsanlar tarafından sevilmek isteyen kişi, benliğini erdemlilerce sevilen, beğenilen süslerle donatmalıdır. Alçakgönüllü olunca, insanı hor gören; güçlenince, ona karşı koyan; uysal ve hoşgörülü olunca, onu yutan; herkesle iyi geçinince, onu sahtekâr nitelendiren değişken kötü iradeye sahip -ender- insanlar için, iyiliklerden vazgeçmemeli. Çünkü bizzat iyi nimet de, kötüler tarafından zulme uğruyor.

Kardeşim! Sevimli bir terbiye çocuğu isen eğer, Aziz Mor Efrem'in dediği gibi, "Oturaklı bir yürüyüşün, uslu bir sesin, tatlı bir konuşman, iyi bir eğitimin, iffetli bir görünümün, efendi bir bakışın, sevilen bir gülüşün, sıradan bir giysin, sade bir yemeğin, mükemmel bir sevgin, temiz düşüncelerin olsun. Yabancıları sev. Kitap ve ilahileri anlayarak oku. Belirli kutsal bir amaç için açlığa katlan, yokluk zamanında başak koparıp yiyen İsa Mesih gibi, sade bir yemekle yetin, mücadeleyi sevinçle karşıla, düşmanın tövbesi için dua et."

Mor Efrem'in bu öğütlerine ek olarak ben de şöyle diyorum: **"Oturuşun rahat ye sevimli, konuşman düzgün ye düzenli olsun. Hikmetin sözlerini dinle, duymadığın bir olguya karşı hayrete düşme, duyduğun bir olayın tekrarlanışını isteme, güldürü ve şaka niteliğindeki sözlerden kaçın, kadın gibi süse düşkün olma, bedenine ve elbiselerine şöyle böyle bakınma, parmakların, sakalın ve dişlerinle oynama, çok aç ve bitkin olsan dahi fazla esneme, rastgele tükürme, konuşurken elini sallama kızarken, öfken dinene kadar konuşma, malını kendinden fazla sevme, oturma yerlerinde sana uygun düşen yeri ara,**

haddini aşma, padişah ile arkadaşlık kurma, kurarsan eğer, bari onun yanında başkalarının aleyhinde konuşma, sırlarını gizle, ifşa etme, fazla istekte bulunma, o konuşurken sen konuşma, uygun görmüyorsa, konuşma. Tek kelimeyle, ateşten sakındığın kadar kraldan sakın, bakışını kılıç gibi seni yarmazsa zararı kendisinedir.”

Duanın Erdemi Üzerine Kilise Babalar'ının Söylemi

Abo Susayıs hakkında denilir ki, dua ederken, ellerini çabucak indirmeseydi, akli göge cezbolunuyordu. Rastlantı sonucu kardeşlerden biri yanına geldiğinde, ellerini tez elden indiriyordu ki, akli cezbolunup gecikmesin.

Bir başka yaşlı şöyle der:

"İbadetimde ve dualarımda, yorgunluk nedir bilmem. Çünkü irademin dışında oluşan eylemler içeriyor. Ben sadece, içimde konuşan ruhu dinliyorum." "Ruh bizim için dua ediyor" şeklindeki söylem işte budur.

Abo Teodore derdi:

"Eğer Tanrı, dua konusundaki ihmalkarlığımızı ve ibadetten alıkonuluşumuzu nazari dikkate alırsa, ayakta kalmamız mümkün değil."

Abo Evagris:

"Her zaman ibadet etmemizi ve oruç tutmamızı buyuran bir emir almadık. Ancak sürekli dua etmemiz konusunda, bize bir yasa konulmuştur. Çünkü dua, bilincimizi düşmana (şer güçler) karşı olabilecek güçlü bir konuma getiriyor."

Mor İshok:

"Onca dua ve yalvarışla birlikte, bu dünyada yaptıkları her erdemi, insanlar, buradaki iyilikler uğruna, cehennem azabının korkusundan ve ahirette salih kişilere hazırlanmış saadete kavuşmak için yapıyor.

Oysa gerçek münzevi rahipler, onca duayı, onca yakarışı ve tövbe eylemini, ihtiras ve tutkularından özgürleşmek için yaparlar ki, paklığa kavuşabilsinler, Allah'ın kelamıyla kutsanabilsinler ve ruhun etkisini hissederek kabullenebilsinler.

Dua Esnasında Aklın Toplanması Üzerine

Dua Tanrı ile konuşma ise, Kilise Babalarının öğretisine göre, çekicilik olmadan Rabbe uzanabilmesi ve araçsız olarak O'nunla konuşabilmesi için, akla istikrar gerekiyor.

Abo Evagris'in dediği gibi, sandallarını çıkarmayana dek Büyük Musa'nın yersel çalıya yanaşma girişimi engellenmişse, edilgin düşüncüyü benliğinden atmadan, tamamıyla düşünce ve duyular üstü Olan'ı sen nasıl görmeyi arzular ve O'nunla konuşmak istersin?

Aklın dağınıklıktan toplanması kolay ve gelişigüzel olmuyor. Ancak uzun ve güç bir çabadan, daimi ve ruhsal bir çalışmadan, zorlamadan ve dayatmadan sonra olabiliyor. Aynı bilge yine şöyle diyor: **"Zamanın sürekliliği olmadan, nasıl ki, hiç kimse sanat öğrenemiyorsa, aynı şekilde, saf ve basit bir kalple Tanrı'yla sürekli -diyalog içinde- değilse, hiç kimse, pak duayı elde edemez."**

Abo Makaris şöyle diyor:

"Ruhsal duan yoksa bedensel dua için mücadele et. Ondan sonra, ruhsal dua sana verilecektir. Çalışkan insanlar deneyimle öğrendiler ki, akıl başlangıçta güçlükle toplansa da, uzun bir zaman içinde, sağlam bir egzersiz kazandığında, kolaylıkla toplanıyor ve yüreğin deposuna depolanıyor. Özellikle duanın tatlılığını ufak bir parça tattığında, yerdeki ve gökteki bütün şeylerden sıçrar, yalnızca Rabbin işlerine hayran olmayı ve Onunla konuşmayı diler."

Ermış bir yaşlı şöyle der:

"Her kıldığım duada, yalnızca mezmurların bir bölümünü (marmitho) ifa edebiliyorum. Diğerlerini ise, üç günde tamamlayarak, aklım Tanrı'nın hayranlığıyla meşgul oluyor. Ve yorgunluk hissetmiyorum."

Kaynak:

Ethicon'un Arapça Çevirisi, Bağdat ve Basra Metropoliti Mor Gregorius Pavlus Behnam, 1967 Kamışlı Matbaası, Suriye.

Ethicon, Bar Ebroyo, Pavlus Bedjan'nın 1898'de Paris'te Bastığı Süryanice Nüshası Üzerine Mzizahlı Malfono Yuhanun Seven'in Yazdığı ve Hollanda Süryani Mor Afrem Manastırı Matbaasında 1985'de Basılan Nüshadan alıntılanmıştır.

Süryanice'den Türkçeye Çeviren: Yusuf Beğtaş